

Systemy bezpieczeństwa i reagowania kryzysowego w krajach zachodnich

Artykuł wprowadza w tematykę zagrożeń, na które narażony jest między innymi transport kolejowy, systemów bezpieczeństwa i reagowania kryzysowego w krajach zachodnich według standardów przyjętych przez NATO. Prezentuje kilka wybranych systemów narodowych. Przedstawia zagadnienie planowania cywilnego w NATO oraz gotowości na wypadek katastrof. Przedstawia europejskie standardy obrony. Omawia zagadnienie działań humanitarnych ONZ oraz systemy ratownictwa medycznego w krajach Unii Europejskiej.

Zagadnienie to ma szczególne znaczenie w okresie, gdy nasiliły się takie zagrożenia, jak: katastrofalne powodzie, huragany i ataki terrorystyczne na obiekty funkcjonowania społeczeństwa.

Katastrofalne zagrożenia

Do katastrofalnych zagrożeń, na które narażony jest między innymi transport kolejowy, należy zaliczyć:

- klęski żywiołowe,
- klęski biologiczne,
- katastrofy,
- katastrofalne awarie.

Klęski żywiołowe to między innymi:

- powodzie (roztopowe, opady);
- pożary (lasy, torowiska, obiekty kolejowe);
- huraganowe wiatry (zerwania sieci trakcyjnej, zatarasowania torowisk opadającymi drzewami itp.);
- trzęsienia ziemi (tektoniczne, zapadliska, szkody górnicze);
- katastrofalne opady śniegu (lawiny śniegowe, ziemne, skalne).

Katastrofy mogą mieć następujący charakter:

- ◆ komunikacyjne (kolejowe, drogowe);
- ◆ budowlane (budynki, mosty, tunele, metro, wiadukty);
- ◆ technologiczne (uwolnienie TSP, wybuch mieszanek pyło-wo-powietrznych);
- ◆ ekologiczne (skażenie powietrza, wody, gleby);

Katastrofalne awarie to między innymi awarie:

- energetyczne,
- wodociągowe,
- telekomunikacyjne,
- gazowe.

Ważnym zagadnieniem stały się także w ostatnim czasie **ataki terrorystyczne** na obiekty:

- użyteczności publicznej,
- komunikacyjne (pociągi, mosty, wiadukty, dworce),
- komunalne (energetyczne, telekomunikacyjne).

Systemy bezpieczeństwa w krajach zachodnich NATO

W NATO dużą wagę przywiązuje się do cywilnego planowania kryzysowego (CEP), w którym ochrona (obrona) cywilna jest tylko jednym z kilku obszarów zainteresowania tej działalności sojuszu. Etatową komórką CEP w NATO jest Dyrektoriat Cywilnego Planowania Kryzysowego wchodzący w skład Sztabu Międzynarodowego [2].

W sojuszu funkcjonuje dziewięć komitetów i zarządów technicznych:

- 1) Komitet Planowania Paliw Płynnych (1952),
- 2) Zarząd Planowania Europejskiego Transportu Śródlądowego (1952),
- 3) Komitet Planowania Żywności i Rolnictwa (1952),
- 4) Komitet Planowania Lotnictwa Cywilnego (1956),
- 5) Komitet Planowania Łączności Cywilnej (1957),
- 6) Komitet Planowania Przemysłu (1958),
- 7) Zarząd Planowania Żeglugi Oceanicznej (1950),
- 8) Połączony Komitet Medyczny (1991),
- 9) Komitet Ochrony Cywilnej (1952).

Unia Europejska

Fundamenty pod wspólną politykę Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony cywilnej (taką nazwę przyjęto w UE dla tej działalności) położyło spotkanie ministerialne w 1985 r.

Od tego czasu w Unii przyjęto sześć rezolucji związanych z bezpieczeństwem ludności cywilnej:

- o wdrażaniu współpracy społeczeństw w zakresie ochrony cywilnej z 25.06.1987 r.;
- o nowych trendach współpracy społeczeństw w dziedzinie ochrony cywilnej z 13.02.1989 r.;
- o współpracy społeczeństw w zakresie ochrony cywilnej z 23.11.1990 r.;
- o doskonaleniu wzajemnej pomocy między państwami członkowskimi w przypadku katastrofy naturalnej lub spowodowanej przez człowieka z 23.11.1990 r.;
- o doskonaleniu wzajemnej pomocy między państwami członkowskimi w przypadku katastrofy naturalnej lub technologicznej z 8.02.1991 r.;
- o wzmocnieniu współpracy społeczeństw w zakresie ochrony cywilnej z 31.10.1994 r.

Aktualnie w Unii Europejskiej zwraca się szczególną uwagę na następujące problemy z zakresu ochrony cywilnej:

- zapobieganie katastrofom naturalnym i technicznym (również priorytet NATO);

- doskonalenie współpracy między narodowymi ośrodkami nauki, nauczania i szkolenia w dziedzinie ochrony ludności;
- prowadzenie regularnych spotkań dyrektorów generalnych narodowych struktur ochrony cywilnej;
- prowadzenie i intensyfikowanie akcji informacyjnych i edukacyjnych w sprawach samoochrony (pomóż sobie sam);
- wprowadzenie nowych technik i procedur w dziedzinie bezpieczeństwa ludności.

Zasady ochrony cywilnej w państwach zachodnich

W wielu państwach (USA, Kanada, Holandia, Dania, Szwecja) struktury ochrony cywilnej rozwiązano nie powołując nic w zamian. W innych państwach przestano je finansować lub dostosowano do aktualnych wymogów zagrożeń czasu pokoju [3].

Praktycznie jedynym krajem, gdzie obrona cywilna zachowała swój status jest Szwajcaria, która ma to zapisane w konstytucji.

Aktualnie w systemach narodowych dominują następujące zasady:

- każdy minister odpowiada za sprawy bezpieczeństwa będące w jego kompetencjach;
- całość spraw ochrony cywilnej koordynuje jeden minister, najczęściej minister spraw wewnętrznych;
- odpowiedzialność za bezpieczeństwo ludności cywilnej rozłożona jest na wszystkie szczeble władzy publicznej, z dominującą rolą samorządu (gminy);
- bazę systemów stanowią służby rutynowe (straż pożarna, policja, służby medyczne) wspierane przez służby komunalne, inne służby profesjonalne i ochotnicze oraz wojsko i organizacje pozarządowe;
- każdy system budowany jest pod kątem sprostania zagrożeniom czasu pokoju, z możliwością jego wykorzystania jako organizacji obrony cywilnej w warunkach działań wojennych;
- przygotowanie społeczeństwa do dawania sobie rady w sytuacjach ekstremalnych;
- system ma przede wszystkim zapobiegać zagrożeniom;
- system ma zapewnić standardy pozwalające realizować skoordynowane działania międzynarodowe w przypadku większych katastrof;
- każdy system odnosi się tylko do zdarzeń wykraczających parametrami poza możliwości służb rutynowych;
- obrona cywilna jako wypełnianie zadań humanitarnych wynikających z działań zbrojnych jest przygotowywana w formie programu, który jest uruchamiany w sytuacji wybuchu wojny, wprowadzenia stanu zagrożenia wojennego lub wojny.

Organizacja systemów narodowych

Austria

Austria jest krajem nie posiadającym specjalnych służb ochrony cywilnej. Zadania te realizują służby rutynowe wzmocnione ochotnikami. Koordynacją ochrony cywilnej na szczeblu centralnym zajmuje się minister spraw wewnętrznych, a w sprawach ochrony radiologicznej – minister zdro-

wia z Departamentem Ochrony Radiologicznej w roli głównej.

W MSW funkcjonuje Federalne Centrum Alarmowania, a w prowincjach – prowincjonalne centra alarmowania. W przypadku większej katastrofy przy Urzędzie Kanclerza powołuje się Krajową Radę Zarządzania Kryzysowego.

Francja

Za ochronę cywilną z ramienia rządu odpowiada minister spraw wewnętrznych z Dyrektoriatem Bezpieczeństwa Publicznego.

We Francji dużą rolę w zakresie ochrony cywilnej spełnia wojsko. Prefekci i burmistrzowie odpowiadają za zapobieganie ryzyku zagrożeń, ratownictwo i dostarczanie pomocy ofiarom katastrof. Programy ochrony cywilnej przygotowują prefekci, natomiast burmistrzowie dysponują zasadniczymi siłami i to oni odpowiadają za działalność rutynową (codzienną). Odpowiedzialność samorządów reguluje ustawa i kodeks municypalny z 1987 r.

Podkreślenia wymaga realizowanie wielu zadań przez straż pożarną, np. ratownictwo medyczne. Do tych celów straż pożarna zatrudnia innych specjalistów niż strażacy, np. ok. 5000 lekarzy, farmaceutów i weterynarzy.

Grecja

Z ramienia rządu za ochronę cywilną odpowiada minister spraw wewnętrznych, administracji publicznej i decentralizacji z podległym mu Sekretariatem Generalnym Ochrony Cywilnej. Sekretariat ten zintensyfikował swoją działalność w 1999 r. w wielu kierunkach: sejsmicznym, meteorologicznym, geologicznym, strukturalnym.

Za koordynację planowania odpowiadają regiony, natomiast prefektury odpowiadają za przygotowanie i realizację działań. Podstawę prawną ochrony ludności stanowią:

- ustawa o planowaniu ochrony cywilnej i innych zabezpieczeniach z 11.10.1995 r.,
- ustawa o Radzie Ministrów z 23.12.1996 r.

Kanada

Kanadyjski system ochrony cywilnej (Kanadyjska Gotowość Kryzysowa) polega na czytelnym podziale kompetencji między szczebel federalny, prowincjonalny i municypalny. Rozległość terytorium, wielkie obszary niezamieszkałe i duże skupiska ludzkie (rejon Toronto ok. 5 mln mieszkańców) oraz specyfika zagrożeń stanowią o znacznym zróżnicowaniu systemów poszczególnych prowincji przy zachowaniu generaliów systemu federalnego.

Na szczeblu federalnym prace w tym zakresie koordynuje Agencja Gotowości Kryzysowej Kanady, która znajduje się w strukturach Ministerstwa Obrony Narodowej (w Kanadzie nie ma Ministerstwa Spraw Wewnętrznych). Na szczeblu prowincji – jej odpowiedniki przy rządach poszczególnych prowincji.

Ciekawostką rozwiązań kanadyjskich jest to, że faktycznie między agencją federalną a agencjami prowincjonalnymi nie ma żadnego przełożenia, ale agencja federalna ma swoich etatowych przedstawicieli przy agencjach prowincji.

Obronę cywilną rozwiązano tam już w 1959 r., nie powołując nic w jej miejsce.

Niemcy

Niemcy, jako jedyny wśród omawianych tu krajów, ma podzielone kompetencje w zakresie ochrony cywilnej na czas pokoju i okres wojny.

W czasie pokoju wiodącą rolę sprawują landy, natomiast w okresie wojny – rząd federalny, a z jego upoważnienia federalny minister spraw wewnętrznych. Władze lokalne i władze dystryktów zasadniczo wypełniają te same lub podobne zadania w czasie pokoju, jak i wojny.

Specyfiką Niemiec jest również to, że głównym szczeblem realizacji zadań ochrony cywilnej w czasie pokoju, jak i obrony cywilnej w czasie wojny nie jest gmina, ale dystrykt (powiat). Dystrykt posiada wyspecjalizowaną komórkę kryzysową, a w razie konieczności jest wspierany zarówno ze szczebla centralnego, landu, przez sektor prywatny, jak i wojsko. Władze dystryktu mogą dokonywać rekwizycji i mobilizacji służb w razie takiej konieczności. Pod względem technicznym Niemcy mają najlepiej przygotowany system ochrony cywilnej.

Niemcy używają nazwy „obrona cywilna” do określenia całości przygotowań niemilitarnych.

Stany Zjednoczone

Stany Zjednoczone mają zbliżony model ochrony ludności do kanadyjskiego, z którym na różnych poziomach administracji mają podpisanych ok. 600 porozumień. Oficjalną nazwą systemu amerykańskiego jest „Zintegrowany System Zarządzania Kryzysowego”.

Dzisiejszy model bezpieczeństwa ludności cywilnej jest rezultatem prób i błędów lat 50. i 60. XX w. Duży postęp w tym zakresie dokonał się za czasów prezydenta Cartera, który w 1978 r. zlikwidował sześć scentralizowanych i nieefektywnych struktur (w tym obronę cywilną) i powołał jedną – Federalną Agencję Zarządzania Kryzysowego.

Poszczególne stany mogą jednak regulować ochronę cywilną własnym prawem, przestrzegając kanonów nadrzędności prawa federalnego.

Szwajcaria

W Szwajcarii, stosownie do zapisu konstytucyjnego, obrona cywilna jest częścią składową obrony. Utrzymując zasadę z 1971 r., że „ucieczka nie daje ratunku, a najlepsze możliwości ochrony zapewnia własny dom” wydano 17.06.1994 r. nową ustawę o obronie cywilnej, w której zapewniono udział organizacji obrony cywilnej nie tylko w ochronie cywilnej ludności w okresie wojny, ale również podczas katastrof w czasie pokoju. Szwajcaria jest jedynym krajem spośród omawianych, która ma instytucję szefa, tyle, że nie obrony cywilnej, ale organizacji obrony cywilnej (art. 10 ustawy).

Struktura organizacyjna obrony cywilnej zależy od warunków lokalnych. Szczegóły obrony cywilnej określa Rada Federacji, sprawy organizacyjne i koordynację obrony cywilnej na szczeblu federacji prowadzi Federalne Biuro Obrony Cywilnej.

Włochy

Ochrona cywilna we Włoszech stanowi część szerokiej koncepcji obrony cywilnej. W 1992 r. powołano Krajową Służbę Ochrony Cywilnej. Całość spraw ochrony cywilnej koordynuje Departament Ochrony Cywilnej podporządkowany premierowi. Regulacje szczegółowe stosownie od rozwoju sytuacji może wydawać Rada Ministrów.

Kompetencje w sprawach ochrony cywilnej są podzielone. Departament Ochrony Cywilnej odpowiada za przygotowanie koncepcji, programów i planu ochrony cywilnej. Za koordynację i realizację działań odpowiada jednak Dyktoria Generalny Ochrony Cywilnej i Służb Pożarniczych, który podlega ministrowi spraw wewnętrznych

Centrum odpowiada za funkcje koncepcyjne, region – za planistyczne, prowincja – za prognozowanie i zapobieganie, a szczebel municypalny – za przewidywanie, zapobieganie, przygotowanie, reagowanie i odbudowę.

Wielka Brytania

Zasadniczym elementem systemu brytyjskiego jest szczebel municypalny, ale gdy jego zasoby są niewystarczające, pomoc przychodzi od sąsiadów a nie „z góry”. Na szczeblu centralnym każdy minister ponosi odpowiedzialność w obszarze swojego działania.

Brytyjczycy dzielą swój system na trzy poziomy:

- 1) strategiczny – centralny,
- 2) taktyczny – regionalny,
- 3) operacyjny – lokalny.

Na szczeblu centralnym całość prac koordynuje minister spraw wewnętrznych. W 1993 r. w Zjednoczonym Królestwie zarucono prace nad obroną cywilną i przystąpiono do budowy Zintegrowanego Systemu Zarządzania Kryzysowego (podobnego do systemu USA i Kanady). Podstawową zasadą tej koncepcji jest wszechstronne przygotowanie społeczeństwa na wszelkiego rodzaju nieszczęścia czasu pokoju i wojny. Dotychczasowego dorobku obrony cywilnej nie negowano, ale wszystkie środki przeznaczone dotychczas na obronę cywilną skierowano na rozbudowę Zintegrowanego Systemu Zarządzania Kryzysowego.

Cywilne planowanie kryzysowe w NATO

i gotowość na wypadek katastrof

Planowanie cywilne na wypadek kryzysów

W centrum zainteresowania natowskiego planowania cywilnego na wypadek kryzysów (Civil Emergency Planning – CEP) jest ochrona nie zabezpieczonych współczesnych narodów [7] przed dramatycznymi skutkami nadzwyczajnych zagrożeń (wojny, klęski żywiołowej lub katastrofy technologicznej). CEP odnosi się do przygotowania i rozwoju zbiorowych planów ochrony ludności cywilnej zarówno na szczeblu narodowym (państwowym), jak i na szczeblu sojuszu jako organizacji. Celem planowania cywilnego (CEP) jest ochrona ludności przed każdym rodzajem zagrożeń.

Natowskie planowanie cywilne w sytuacjach nadzwyczajnych koncentruje się obecnie na:

- zarządzaniu kryzysowym,
- ochronie ludności,

- współpracy cywilno-wojskowej,
- zapobieganiu klęskom żywiołowym,
- pomocy humanitarnej.

Formy współpracy NATO i krajów partnerskich w zakresie zarządzania kryzysowego

Współpraca NATO otwarta jest również dla wielu krajów spoza sojuszu. Wspólne działania i konsultacje 44 krajów w zakresie zarządzania kryzysowego oraz utworzenie Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego (EAPC) oraz struktury reagowania w przypadku katastrof (EADRCC) nadają tej współpracy bardziej humanitarny i operacyjny charakter.

W następstwie podpisania 27 maja 1997 r. w Paryżu Aktu Stanowiącego o Wzajemnych Stosunkach, Współpracy i Bezpieczeństwie pomiędzy NATO i Federacją Rosyjską oraz powołania Stałej Wspólnej Rady NATO – Rosja utworzono grupę ekspertów ds. gotowości na wypadek sytuacji kryzysowych.

W lutym 1994 r. Ministerstwo ds. Nadzwyczajnych Zagrożeń Ukrainy wyznaczyło do współpracy z NATO w ramach CEP dwie jednostki:

- 1) Zmechanizowaną Brygadę Obrony Cywilnej stacjonującą w Kijowie,
- 2) Wojskową Specjalistyczną Jednostkę Ratowniczą stacjonującą w Połtawie.

Praktyczna współpraca NATO – Ukraina w sferze planowania cywilnego (CEP) rozpoczęła się w 1995 r. w następstwie ulewnych deszczów i powodzi wskutek wylania rzek Oudy i Donu we wschodniej Ukrainie. Powódź zniszczyła częściowo system kanalizacyjny Charkowa, powodując poważne skażenia zasobów wody pitnej dla tego 2-milionowego miasta. Natowski CEP Dyrektoriat koordynował wówczas pomoc w celu przezwyciężenia tych problemów.

Gotowość reagowania w przypadku katastrof

Problemy ochrony ludności nie zamykają się tylko w obrębie jednego państwa i dlatego zapobieganie zagrożeniom i reagowanie na nie wymaga niejednokrotnie aktywnej i skoordynowanej współpracy międzynarodowej. Ciągłe rosnąca liczba katastrof naturalnych i technologicznych wielkich rozmiarów o transgranicznym charakterze zmusza społeczność międzynarodową do podejmowania coraz to nowych wysiłków, mających na celu udzielanie coraz skuteczniejszej pomocy krajom jej potrzebującym.

Aby sprostać tym wyzwaniom ministrowie spraw zagranicznych państw członkowskich Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego (EAPC) powołali 29 maja 1998 r. w Luksemburgu Euroatlantyckie Centrum Koordynacji Reagowania w przypadku Katastrof (EADRCC).

W razie katastrofy działania sojuszu północnoatlantyckiego ukierunkowane są na:

- informowanie,
- koordynowanie,
- udzielanie pomocy.

Na podstawie prośby o pomoc wystosowanej przez kraj dotknięty katastrofą, sekretarz generalny NATO uaktywnia

niezbędne komórki Międzynarodowego Sztabu (IS) między innymi CEP Dyrektoriat.

Europejskie standardy obrony

W prawie międzynarodowym idea obrony cywilnej pojawiła się już w 1907 r. Wówczas to w konwencji haskiej znalazła odbicie zasada, zgodnie z którą ludność cywilna powinna podczas wojny znaleźć się pod opieką wynikającą „ze zwyczajów ustanowionych między cywilizowanymi narodami oraz zasad humanitarności i wymagań ludzkiego sumienia”.

Za wzorcowy, najbardziej zbliżony do modelowych rozwiązań obowiązujących w krajach członkowskich NATO, uważa się system obrony cywilnej Niemiec. Budowany w okresie powojennym od podstaw i według nowoczesnych reguł demokratycznego państwa wprowadził następujące pojęcia.

Obrona powszechna – obejmująca obronę militarną oraz obronę cywilną zarówno w ramach sojuszu z NATO, jak i na obszarze kraju

Obrona cywilna – obejmująca przedsięwzięcia realizowane w czasie kryzysu i wojny w zakresie:

- a) utrzymania funkcji rządowych i administracyjnych,
- b) zaopatrzenia społeczeństwa w niezbędne towary i świadczenia,
- c) wsparcia sił zbrojnych,
- d) ochrony cywilnej.

Ochrona cywilna – obejmująca przedsięwzięcia realizowane w czasie kryzysu i wojny w zakresie:

- a) ostrzegania zagrożonej ludności,
- b) budowy obiektów ochronnych,
- c) samoochrony,
- d) regulowania miejsc pobytu ludności (ewakuacji),
- e) ochrony zdrowia,
- f) ochrony dóbr kultury,
- g) ochrony w przypadku katastrof i klęsk żywiołowych.

Ochrona w przypadku katastrof – obejmująca przedsięwzięcia realizowane w czasie pokoju w zakresie ochrony ludności w przypadku klęsk żywiołowych, awarii i katastrof.

Ochrona cywilna w Unii Europejskiej

Główną instytucją w Unii Europejskiej zajmującą się problematyką ochrony cywilnej jest Dyrektoriat Generalny Środowisko, a w nim Dyrektoriat C – bezpieczeństwo nuklearne i ochrona cywilna. W ramach tego dyrektoriatu realizacja zadań w przedmiotowym obszarze należy do komórki „ochrona cywilna” (civil protection unit).

Podstawą obecnego systemu ochrony cywilnej w Unii Europejskiej jest rezolucja Rady Europy z 8 lipca 1991 r. o wzajemnej pomocy pomiędzy państwami członkowskimi w przypadku katastrof naturalnych lub technologicznych.

W przypadku sytuacji nadzwyczajnej, powiadamiana zostaje komórka kryzysowego Dyrektoriatu Generalnego – Środowisko, która dostępna jest przez całą dobę. Komórka ta umożliwia krajom członkowskim UE, lub innym państwom dotkniętym klęską, dostęp do specjalistycznej wiedzy zdobytej uprzednio w Unii.

Koordinacja działań humanitarnych ONZ (OCHA)

Biuro Koordinacji Działania Humanitarnych (OCHA) jest częścią Sekretariatu Narodów Zjednoczonych i posiada mandat, by w czasie kryzysu koordynować pomoc ONZ wykraczającą poza kompetencje i mandat pojedynczych organizacji humanitarnych [1].

Główne sposoby wypełniania przez OCHA swojej misji, to:

- 1) koordynacja międzynarodowych działań humanitarnych;
- 2) działania na rzecz tworzenia i rozwijania lobby humanitarnego wśród znaczących sił politycznych w poszczególnych państwach;
- 3) przejmowanie niektórych zadań od nieradzących sobie na danym terenie organizacji humanitarnych;
- 4) poparcie dla kwestii humanitarnych poprzez udzielanie głosu ofiarom;
- 5) dostarczanie informacji i analiz, by zainteresować opinię publiczną sprawami humanitarnymi.

Organizacja systemu ratownictwa medycznego

w krajach Unii Europejskiej

Bezpieczna autostrada

Ratownictwo specjalistyczne powstało w Europie na bazie straży pożarnych oraz służb specjalistycznych, których rozwój odbywał się niezależnie od rozwoju służb ratownictwa medycznego. Działania ratowniczo-medyczne są organizowane bezpośrednio w miejscu zdarzenia lub poza nim, w zależności od niebezpieczeństw jakie występują bezpośrednio w strefie wypadku. Z punktu widzenia służb doraźnej pomocy medycznej optymalne jest działanie z pacjentem w miejscu i czasie maksymalnie zbliżonym do zdarzenia, ale również bezpiecznym od zewnętrznych zagrożeń.

Niemcy

W Niemczech stanowiskami powiadamiania ratunkowego są tzw. jednostki sterujące, których jest ok. 330. Obecnie trwa reforma systemu zakładająca redukcję jednostek sterujących do jednej jednostki na 500 tys. do 1 mln mieszkańców.

Zgodnie z założeniami jednostka sterująca świadczy usługi ratownicze w zakresie:

- pogotowia ratunkowego,
- straży pożarnej,
- ochrony w razie katastrof,
- doraźnej lekarskiej pomocy w opiece podstawowej,
- organizacji transportów,
- informacji w zakresie wykazu łóżek szpitalnych.

Dla wszystkich zgłoszeń, z wyjątkiem zgłoszeń będących w kompetencji policji, obowiązuje jeden wspólny numer alarmowy „112”.

W Niemczech na terenie całego kraju istniejący system „naziemnego” pogotowia ratunkowego jest zdublowany siecią dyżurnych śmigłowców o czasie dolotu do 15 min.

Francja

Inaczej zorganizowany jest system powiadamiania ratunkowego we Francji. Centrum dyspozycyjne powiadamiania ratunkowego SAMU ma ujednolicony dla całego kraju numer telefonu „15”, przeznaczony tylko dla pomocy medycznej.

Pracownikami centrum dyspozycyjnego są dyspozytorzy przechodzący odpowiednie szkolenia – jednym z nich jest lekarz koordynator. Po zebraniu informacji od osoby zgłaszającej podejmuje on decyzję o przekazaniu wezwania do właściwej terytorialnie jednostki medycznej, zespołu paramedyków dyżurujących w strukturach straży pożarnej, lub podejmuje decyzję o realizowaniu transportu przez okoliczne podmioty. Centrum powiadamiania ratunkowego organizowane jest dla ok. 1 mln mieszkańców i znajduje się najczęściej w „Regionalnych Centrach Urazów”.

W systemie udzielania pomocy medycznej w stanach nagłych Francuzi korzystają także bezpośrednio z możliwości uzyskania porady i pomocy w szpitalnych oddziałach ratunkowych.

Cennym uzupełnieniem systemu ratownictwa medycznego jest ratownictwo powietrzne, które pozwala na skrócenie czasu dotarcia lekarza do pacjenta. Służby zajmujące się ratownictwem z powietrza (Helicopter Emergency Medical Services) stanowią jedno z istotnych ogniw systemu ratownictwa. W wielu krajach europejskich śmigłowce zlokalizowane są tak, że promień ich działania wynosi 50–60 km, a czas dolotu jest krótszy niż 30 min.

W prawidłowym modelu funkcjonowania służb ratowniczych działania związane bezpośrednio z ratownictwem (tzw. primary mission) stanowią ok. 80% zadań lotnictwa ratunkowego, pozostałe 20% to przewóz pacjentów.

Literatura:

- [1] Godlewski M.: *OCHA Biuro koordynacji działań humanitarnych ONZ*. Przegląd Obrony Cywilnej 6/2000.
- [2] Gołębiowski J.: *Systemy bezpieczeństwa w krajach zachodnich*. Przegląd Obrony Cywilnej 4/2000.
- [3] Górski W.: *Obrona cywilna w Unii Europejskiej*. Przegląd Ochrony Cywilnej 7/2000.
- [4] Jastrzębski R.: *Reagowanie kryzysowe w obszarze planowania cywilnego NATO*. Przegląd Obrony Cywilnej 2/2000.
- [5] Jastrzębski R.: *Planowanie cywilne*. Przegląd Obrony Cywilnej 3/2000.
- [6] Mitek T.: *Europejskie standardy obrony*. Przegląd Obrony Cywilnej 3/2000.
- [7] Pękala T.: *Cywilne planowanie kryzysowe w NATO i gotowość na wypadek katastrof*. Przegląd Obrony Cywilnej 4/2000.

Autorzy

Dorota Chamera

mgr inż. Wiesław Sroka

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

Zakład Linii Kolejowych w Krakowie